ૐ

શ્રી પરમકૃપાળુ દેવાય નમઃ

કઠોપનિષદ

શિબિર-૧

અધ્યાય-૧ પ્રથમ વલ્લી શ્લોક ૧-૧૯

WORKSHEET

Marks : 50

નામ : .... ટે.નં. : .... ગ્રુપ : ....

(I) સાચો જવાબ પસંદ કરો. Marks : 5

(૧) ....લક્ષી શ્રુતાભ્યાસ મુક્તિસાધક છે.

(a) સાધના (b) સંસાર (c) દેવલોક (d) પર

(૨) કઠોપનિષદમાં કુલ .... મંત્ર છે.

(a) ૧૦૦ (b) ૧૦૮ (c) ૧૨૦ (d) ૧૪૨

(૩) .... અધિકારી જીવ ગુરુ સ્પષ્ટ આદેશ કરે ત્યારે કાર્ય કરે.

(a) ઉત્તમ (b) મધ્યમ (c) અધમ (d) અધમાધમ

(૪) નચિકેતાએ પહેલા વરદાનમાં .... માટે કાંઈ માંગ્યું.

(a) પોતા (b) પિતા (c) સમાજ (d) યમ

(૫) નચિકેતાએ બીજા વરદાનમાં .... માંગ્યું.

(a) યમલોકનું (b) આ લોકનું (c) પરલોકનું (d) અલૌકિક

(II) આ શિબિરમાં પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીએ નચિકેતાના અનેક ગુણોનું દર્શન કરાવ્યું. નીચેની બાબતો તેનો કયો ગુણ દર્શાવે છે તેનાં જોડકાં બનાવો. Marks : 5

(૧) ત્રણ દિવસ સુધી આહાર, પાણી ન વાપરવા, આરામ ન કરવો.	(a) તીક્ષ્ણ બુદ્ધિ, સ્મૃતિશક્તિ
(૨) સ્વર્ગ દેનારી અગ્નિવિદ્યા સાંભળ્યા પછી ભૂલ વિના, એવી જ રીતે ફરી કહેવી.	(b) પિતૃભક્તિ
(૩) મારા પિતાજી કનિષ્ઠ ગાયો આપી તેને દાન તરીકે ગણાવી રહ્યા છે એવું ભાન થવું.	(c) તપસ્વી
(૪) પિતાજીને દુર્ગતિએ જતાં બચાવવાની ચિંતા અને જવાબદારી લેવી.	(d) શિષ્ટાચાર
(૫) પિતાજીનું અપમાન કર્યા વિના તેમની સાથે વાત કરવી.	(e) નિરીક્ષણશક્તિ

(૧)............ (૨)............ (૩)............ (૪)............ (૫)............

(III) એક કે બે શબ્દમાં જવાબ આપો. Marks : 5

(૧) પ્રસ્થાનત્રયીમાં ઉપનિષદ ઉપરાંત કઈ બે ચીજો આવે? ....

(૨) કઠોપનિષદ કયા વેદની કૃષ્ણ શાખાનો ભાગ છે? ....

(૩) કઠોપનિષદ શ્રી રામકૃષ્ણ પરમહંસના કયા શિષ્યને સૌથી પ્રિય હતું? ....

(૪) કઠોપનિષદના અભ્યાસ દ્વારા આપણે ભગવાન મહાવીરે બતાવેલ કયા સિદ્ધાંતની સાધના કરવાની છે? ....

(૫) યજ્ઞનો અગ્નિ હવેથી નાચિકેત અગ્નિ તરીકે ઓળખાશે એ યમરાજે નચિકેતાને આપેલ કેટલામું વરદાન હતું? ....

(IV) વિધાન સાચું છે કે ખોટું તે લખો. જો ખોટું હોય તો તેનું કારણ દર્શાવો. Marks : 5

(૧) કઠોપનિષદના રચયિતા કઠ ઋષિ હતા.

....

(૨) કઠોપનિષદમાં વર્ણવેલ સંવાદ ઘણાં વર્ષો પૂર્વે થયેલ એક ઐતિહાસિક ઘટના છે.

....

(૩) વય અને સમજદારીને સીધો સંબંધ નથી.

....

(૪) નચિકેતા કેટલીક બાબતોમાં પ્રથમ કક્ષાનો, કેટલીકમાં મધ્યમ કક્ષાનો અને કેટલીકમાં છેલ્લી કક્ષાનો હતો.

....

(૫) આધ્યાત્મિક દૃષ્ટિએ સ્વર્ગ દુઃખશૂન્ય સ્થાન નથી.

....

(V) નીચેના શબ્દોના અર્થ લખો. Marks : 5

(૧) ઉપનિષદ શબ્દમાં 'ઉપ' ....

(૨) ઉપનિષદ શબ્દમાં 'સદ્' (કોઈ પણ એક અર્થ) ....

(૩) અનંદાલોક ....

(૪) અતિથિ ....

(૫) કુમાર ....

(VI) એક કે બે વાક્યમાં જવાબ આપો. Marks : 10

(૧) દસ મુખ્ય ઉપનિષદોમાંથી કઠોપનિષદ સિવાયનાં કોઈ પણ ચારનાં નામ લખો.

....

(૨) ઉપનિષદના અભ્યાસના પ્રારંભમાં શાંતિપાઠ શા માટે કરવામાં આવે છે?

....

(૩) a) ધર્મમાં .... જયતે, b) સંસારમાં .... જયતે અને c) સાધનામાં .... જયતેના સિદ્ધાંતની શ્રદ્ધા જરૂરી છે.

(૪) ખરાબ કવરમાં મૂકેલ એક કરોડના ચેકની ઉપમાનો પરમાર્થ લખો.

....

(૫) નચિકેતાના પિતા વાજશ્રવસે શેની પ્રાપ્તિ માટે યજ્ઞ યોજ્યો હતો? એ યજ્ઞના અંતે શું કરવાનો નિયમ હતો?

....

(૬) વાજશ્રવસ જે ગાયો દાનમાં આપી રહ્યા હતા તે ગાયો કેવી હતી તે સંબંધી કોઈ પણ બે મુદ્દા લખો.

....

(૭) પુત્રમોહ જાગવાને કારણે વાજશ્રવસે દાનમાં શું કુતર્ક કર્યો?

....

(૮) નચિકેતાએ ત્રીજી વાર પ્રશ્ન પૂછતાં વાજશ્રવસે ક્રોધના આવેશમાં શું ઉત્તર આપ્યો?

....

(૯) નચિકેતાએ વાજશ્રવસને સાંત્વના આપવા કહ્યું કે જેમ અન્નનો દાણો પાક્યા પછી સડી જાય છે અને ફરી જમીનમાં અંદર જઈ જન્મે છે, તેમ...

....

(૧૦) બ્રાહ્મણને વૈશ્વાનર (અગ્નિ) શા માટે કહેવાય છે?

....

(VII) ટૂંકાણમાં જવાબ લખો. Marks : 10

(૧) ઍન્જિનિયરિંગ - મૅડિકલ. ટૂંકમાં દૃષ્ટાંત લખી આધ્યાત્મિક ક્ષેત્રે જ્ઞાન એટલે શું તે સમજાવો.

....

....

....

....

(૨) પિતા - બાળક - ઘૂંટણિયે ચાલવું. ટૂંકમાં દૃષ્ટાંત લખી તેનો પરમાર્થ સમજાવો.

....

....

....

....

(૩) રશિયા - જાપાન - કિલ્લો. ટૂંકમાં દૃષ્ટાંત લખી તેનો પરમાર્થ સમજાવો.

....

....

....

....

(૪) દશરથ - શ્રવણ - શાપ. ટૂંકમાં દષ્ટાંત લખી સાધકીય ચિત્તનું વલણ સમજાવો.

....

....

....

....

(૫) સત્પુરુષ, સંતની આશાતના કે ઉપેક્ષા કરવાનું શું ફળ આવે છે તેના આ વલ્લીમાં દર્શાવેલ કોઈ પણ ચાર મુદ્દા લખો.

....

....

....

....

(VIII) શાંતિપાઠના શબ્દો સમજીએ. Marks : 5

- અવતુ શબ્દથી શેનાથી રક્ષણની પ્રાર્થના

....

- ભુનક્તુ શબ્દના બે અર્થ

....

- તેજસ્વી શબ્દનો અર્થ

....

- મા વિદ્વિષાવહૈ - શિષ્યને ગુરુ પ્રત્યે કુભાવ થવાનાં કોઈ પણ બે કારણ

....

- શાંતિઃ શાંતિઃ શાંતિઃ - કઈ ત્રણ પ્રકારની અશાંતિ માટે

....

* * *